REGIONALE
TOETSINGSCOMMISSIES
EUTHANASIE

RTE

Het toetsingsproces toegelicht

drs. Ronald T.C.M. van Nordennen

Specialist Ouderengeneeskunde/ Hospice arts

SCEN-arts / RTE-arts.

Wat is allemaal geen euthanasie?

- 1. Staken of niet starten van kunstmatige toediening van vocht en voeding
- 2. Afzien of staken van medische behandeling, zoals chemotherapie, bestraling
- 3. Niet reanimeren, niet beademen
- 4. Pijn en symptoombestrijding, waaronder het gebruik van morfine
- 5. Palliatieve sedatie: verlaging van bewustzijn bij patiënt met korte levensverwachting (1-2 weken) en onbehandelbare symptomen

Wat is euthanasie?

- Euthanasie:

  Euthanasie is het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een ander dan de betrokkene, op diens verzoek.

- Euthanasie is strafbaar, mits uitgevoerd door een arts, met inachtneming van zorgvuldigheidscriteria.

- Wettelijke kaders via wetboek voor strafrecht. Kan gevangenisstraf voor worden opgelegd.

- Toetsing achteraf door Regionale Toetsingscommissie Euthanasie (RTE)

Euthanasie uitvoering op 2 manieren mogelijk

- **Levensbeëindiging op verzoek**: arts geeft middelen intraveneus. Narcoticum en spierverslapper in overdoseringen. (vaak Thiopenthal 2000mg en Rocuronium 150mg)

- **Hulp bij zelfdoding**: arts reikt middelen aan die de patiënt zelf oraal tot zich neemt. Kijk uit: misselijkheid en braken.

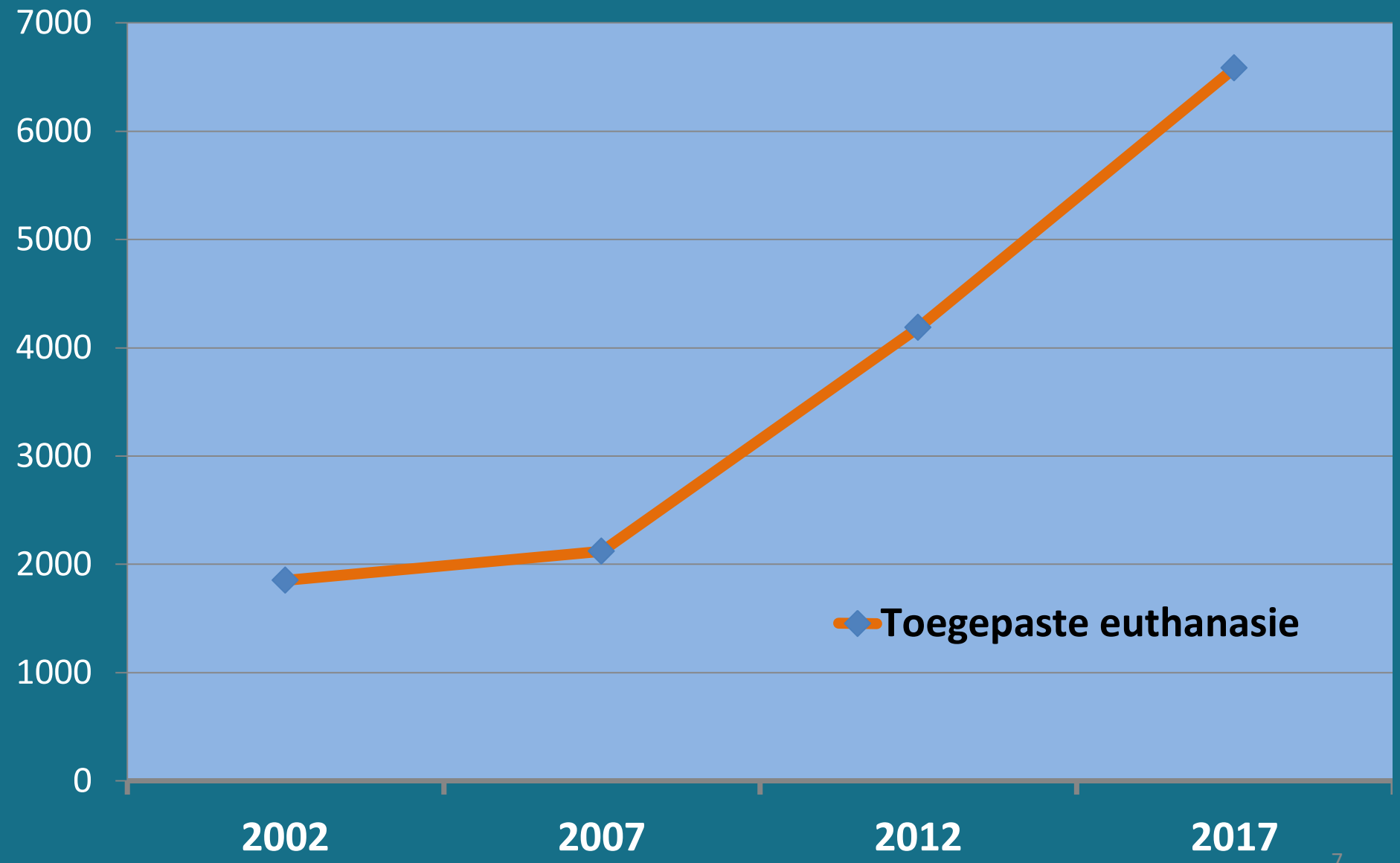
- Keuze: door patiënt en arts samen.

Van vraag tot uitvoering

- 1. vraag om euthanasie komt vanuit patiënt zelf
- 2. er volgen gesprekken met de uitvoerend arts. Dit zijn vaak meerdere gesprekken.
- 3. verzoek moet bij arts ´invoelbaar´ zijn.
- 4. besluit: door of stop of verwijzen naar collega
- 5. indien door: uitvoerend arts schakelt SCEN-arts in.
- 6. na SCEN-arts wordt datum en tijd gepland.
- 7. arts regelt medicatie en vult meldingsformulieren in.
- 8. uitvoering euthanasie (middels levensbeeindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding)
- 9. uitvoerend arts schakeld gemeentelijk lijkschouwer in voor schouw en in beslagname papieren.
- 10. lichaam wordt vrijgegeven na overleg officier van justitie.
- 11. RTE doet toetsing binnen 6 weken.

legal
moving towards legalisation
once legal, now illegal
status unknown, assumed illegal

Cijfers sinds 2002

Cijfers 2017

- Totaal aantal meldingen: 6.585 (4,4% van totaal)
- Onzorgvuldig: 12 (0,18%)
- Meestal kanker, huisarts, thuis, 70-80 jaar

Aandoening		Arts		Locatie		Leeftijd	
Kanker	4236	Huisarts	5636	Thuis	5308	12-40	73
Zenuwstelsel	374	Medisch specialist	247	Elders	96	40-50	183
Anders	147	AIOS	68	Hospice	436	50-60	635
Combinatie	782	Spec. Ouderen	382	Verpleeghuis	287	60-70	1405
Dementie	169	Anders	252	Verzorgingshuis	286	70-80	2002
Hart & Vaat	275			Ziekenhuis	172	80-90	1634
Long	226					90 +	653
Psychiatrisch	83						
Stapeling ouderd.	293						

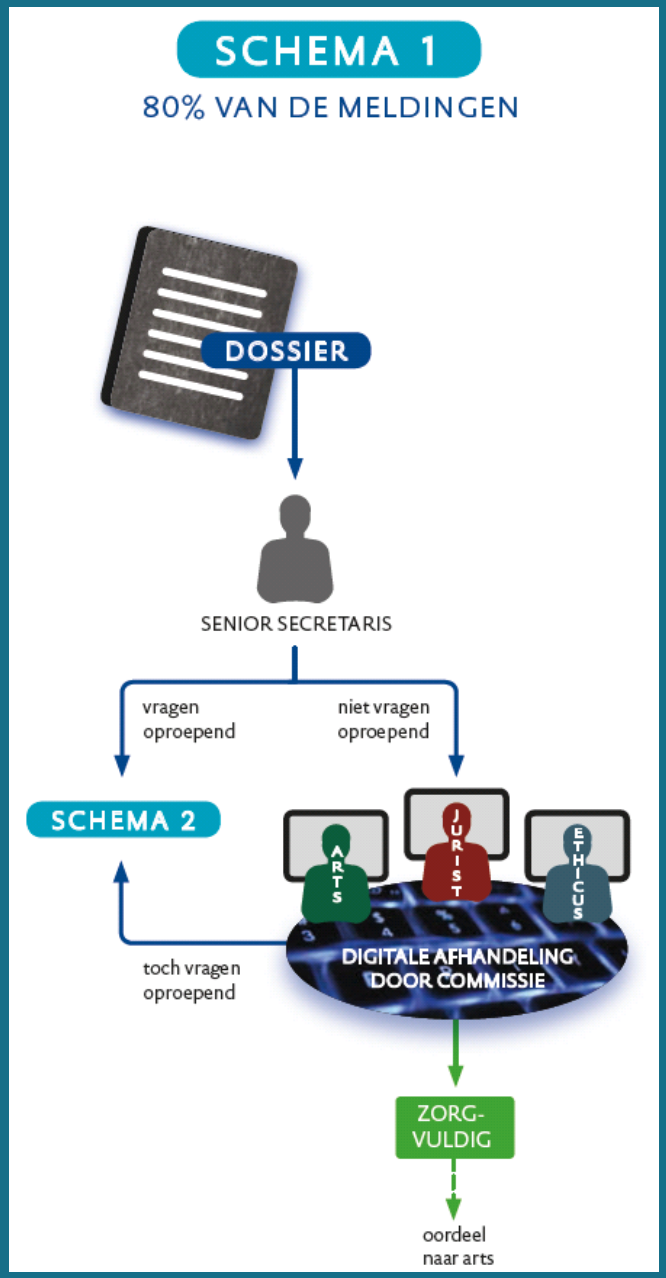
Zorgvuldigheidseisen

- Vrijwillig en weloverwogen verzoek
- Uitzichtloos en ondraaglijk lijden
- Voorlichting over situatie en vooruitzichten
- Arts en patiënt overtuigd: geen redelijke andere oplossing
- Onafhankelijke arts geraadpleegd
- Medisch zorgvuldige uitvoering

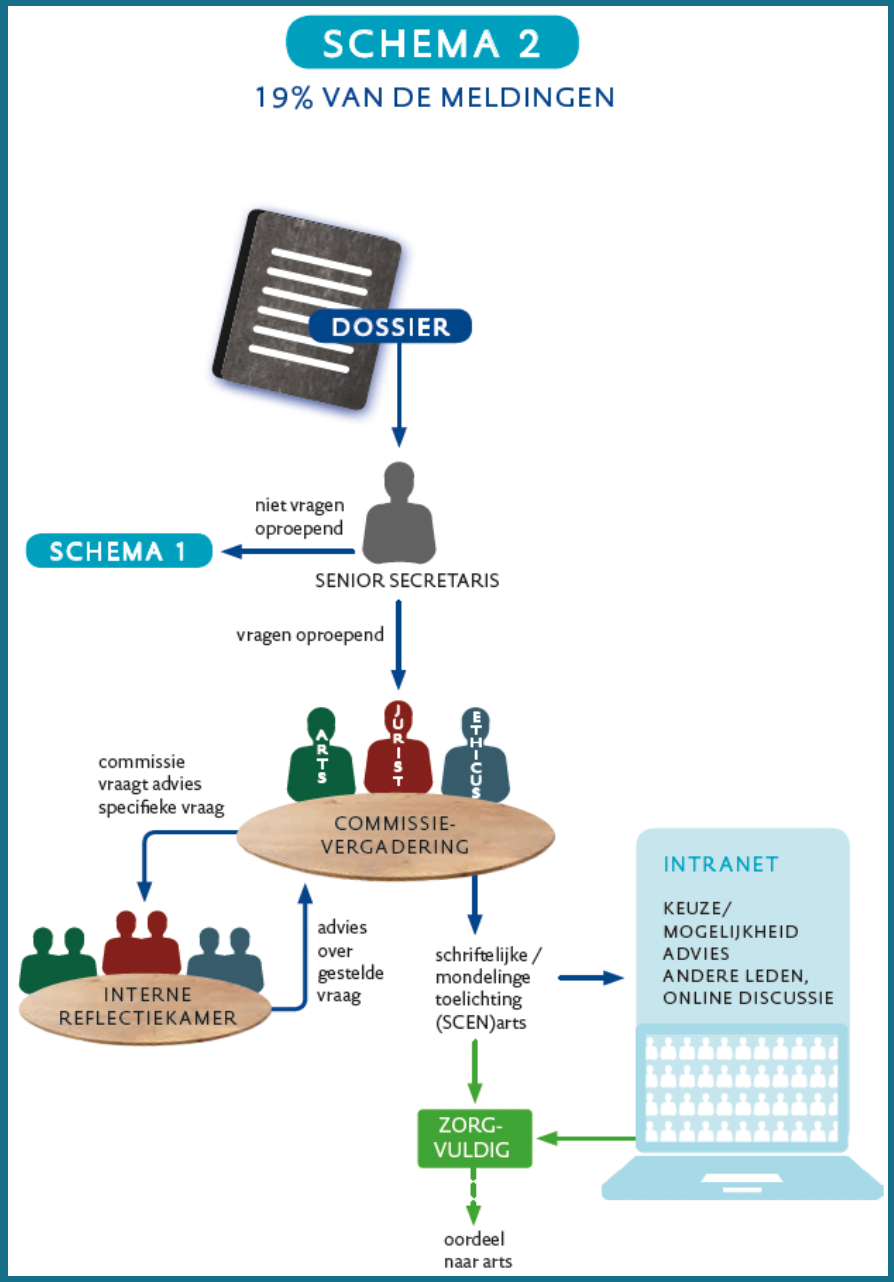
Regionale Toetsingscommissie euthanasie (RTE)

- Toetst alle gemelde uitvoeringen van euthanasie.
- Gebruikt hiervoor de zorgvuldigheidscriteria vanuit het wetboek voor strafrecht.
- Kan de arts uitnodigen voor gesprek indien er vragen zijn.
- Komt tot het oordeel zorgvuldig of onzorgvuldig.
- Alle situaties die als onzorgvuldig bevonden worden gaan door naar justitie.
- Justitie kijkt dan of er sprake is van een strafbaar feit aan de hand van verder gesprek en onderzoek.

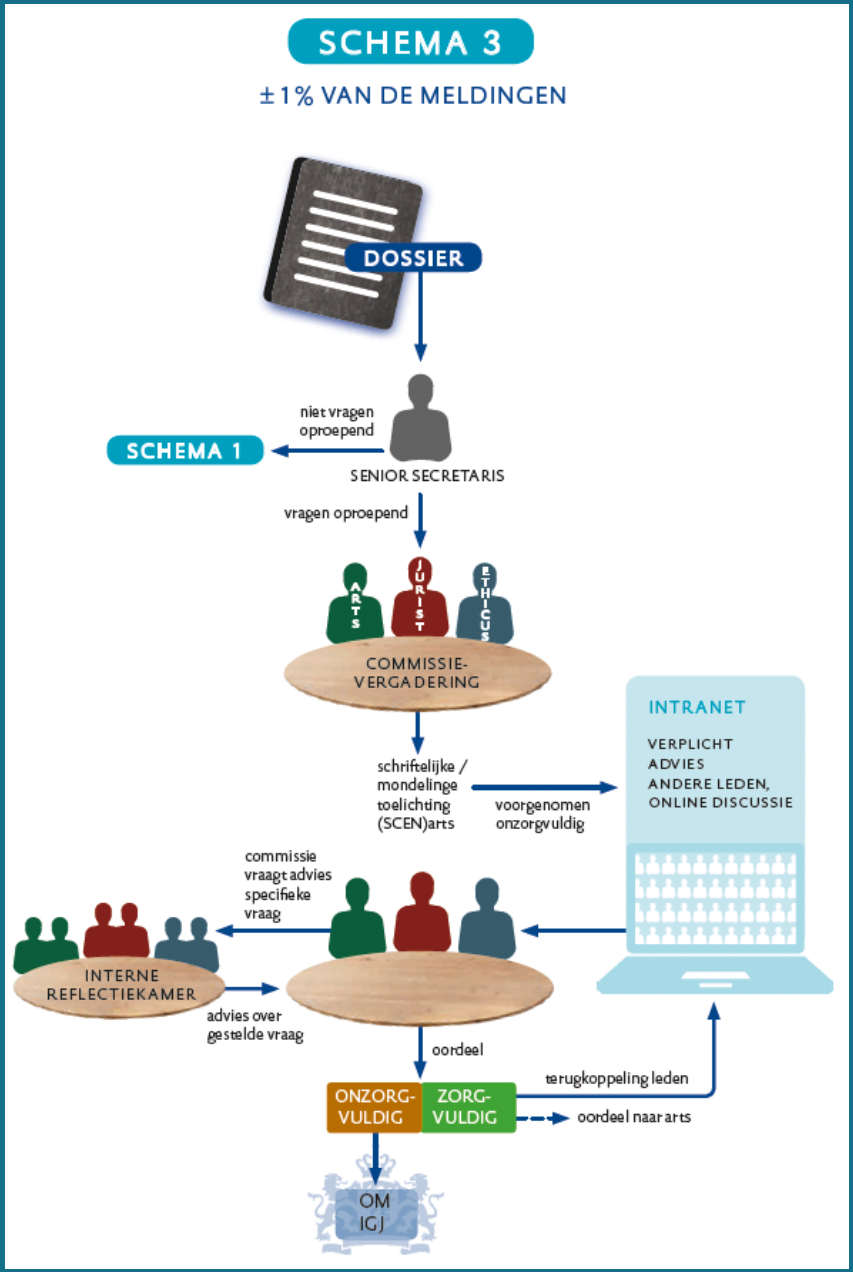
80% van de meldingen

19% van de meldingen

1% van de meldingen

SCEN-arts

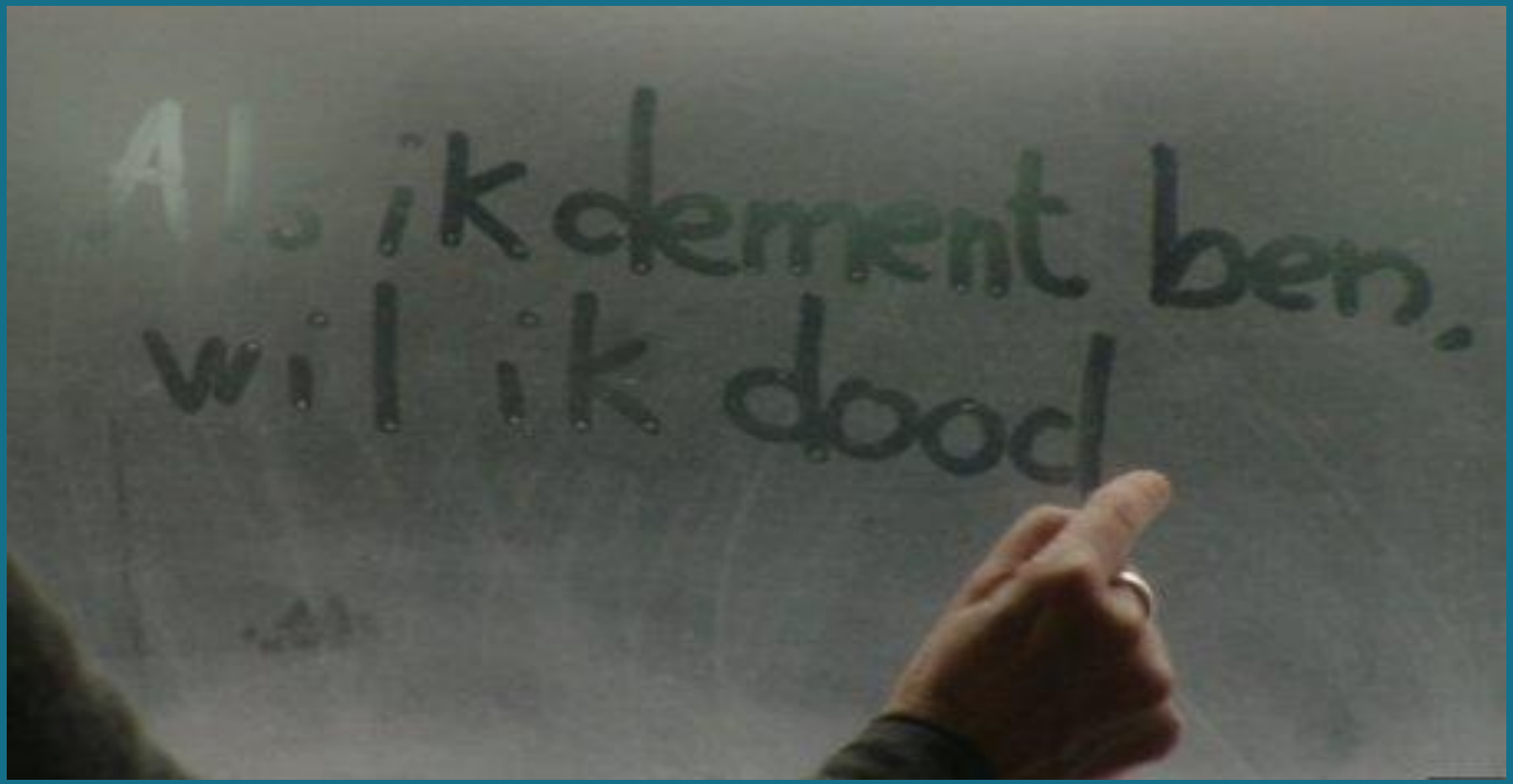
- SCEN: Steun en Consultatie Euthanasie Nederland

- **Steun**: aan huisartsen, medisch specialisten, SO's die te maken krijgen met een vraag om euthanasie thuis, verpleeghuis of ziekenhuis. Gesprek, informatie, overleg. Bij twijfel over uitvoerbaarheid is overleg altijd mogelijk.

- **Consultatie**: als 2^{e} onafhankelijk arts een patiënt zien en spreken over het euthanasieverzoek. Consultatieverslag maken.

- Uniformiteit in oordeelsvorming en werkwijze.

- Bij dementie en psychiatrie moet naast de SCEN arts ook nog een deskundige arts een rol spelen. Soms is dit 1 persoon.

Als ik dement ben,
wil ik dood

Ongeneeslijke ziekte

1.Vrijwillig verzoek bij dementie

- Soms moeilijk vast te stellen
- Vroeger wellicht vrijwillig, maar nu nog?
- Altijd kijken of de patiënt het nog kan aangeven
- Omgeving gebruiken, maar geen druk toestaan
- Meerdere gesprekken nodig, opbouw dossier
- Wilsverklaring die het mondelinge verzoek vervangt. Deze moet glashelder zijn.

2.Weloverwogenheid bij dementie

- Geschiedenis van het verzoek, ook voor het ontstaan van de dementie speelt een rol bij de weloverwogenheid
- Herhaling, nu en in verleden
- Omgeving gebruiken, geen druk toestaan

3. Ondraaglijk lijden bij dementie

- Wat maakt het voor **deze** patiënt ondraaglijk
- Wat heeft patiënt vastgelegd over het ondraaglijk lijden
- Naasten gebruiken om te kaderen
- Dossieropbouw van groot belang

4. Uitzichtloos lijden bij dementie

- Is de situatie voor deze patiënt uitzichtloos
- Of is de situatie voor de naasten uitzichtloos en niet zozeer voor de patiënt
- Wat kun nog doen om het lijden te verminderen

Wilsbekwaamheid

Wilsbekwaamheid: in staat om op een bepaald moment de gevolgen van een bepaalde handeling, situatie of besluitvorming te overzien.

Is iemand met dementie wilsonbekwaam?

17

Wilsbekwaamheid bij dementie

4 elementen van belang:

- Patiënt in staat verstrekte info te begrijpen
- Pat. in staat info te verwerken + afwegen pro en contra
- Beslissing dient vrij en autonoom te zijn
- Patiënt in staat beslissing te communiceren

  - Stadium dementieproces van belang!
  - Individueel bepaald: de ene is de andere niet!
  - Grijze zone: matige dementie

expertisecentrum dementie Vlaanderen

34

Aandachtspunten

- In staat wil te bepalen en te uiten?
- Zo neen, schriftelijke wilsverklaring?
- Sprake van communicatie?
- Zo neen, is wilsverklaring gericht op huidige situatie?
- Ervaart de patient ondraaglijk lijden?
- Zijn er tekenen dat patient geen levensbeeindiging wil?

- Bespreking wens patiënt niet mogelijk EN geen schriftelijke wilsverklaring= geen euthanasie.

- Bespreking wens patiënt niet mogelijk WEL een schriftelijke wilsverklaring= eventueel euthanasie wel mogelijk MITS aan alle zorgvuldigheidscriteria wordt voldaan.

- De verklaring is dus geen garantie op euthanasie.

- Kan wel een gespreksdocument zijn over geen levensverlengende behandeling meer.

Aanbevolen websites

- www.verenso.nl
- www.knmg.nl
- www.nvve.nl
- www.euthanasiecommissie.nl
- www.levenseindekliniek.nl
- www.pallialine.nl

- VRAGEN??????????

